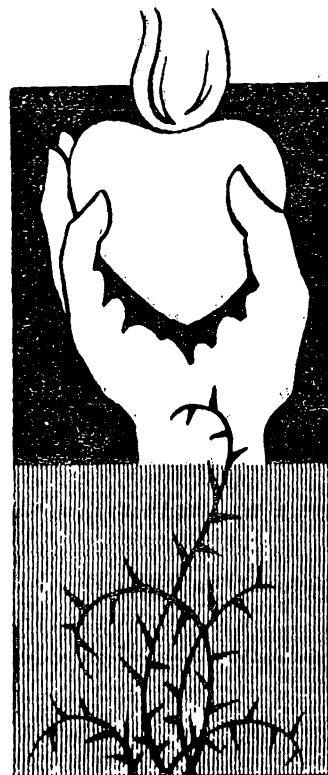

KÁLVINISTA VILÁG

TARTALOM:

T. S.: Megriadt emberek. —
Mult és jelen. Gr. Sforza:
Tisza, a magyar. — **Igy szól**
az Úr. H. J.: El nem veszett
szeretet. — Tárca egy körútról.
— **Keresztyén kritika.**
— **Film.** — **Krónika.** —
Szerkesztői üzenetek.

V. ÉVF.

1931

SZERKESZTI: DR. TAVASZY SÁNDOR

3.
SZÁM.

Az V-ik theologus-konferencia programja

Kolozsvárt, a Református Theologiai Fakultáson 1931 február 3—7.

1-ső nap, február 3, kedd:

9 órákor: **Megnyitó áhítat.** Efézus 1:3—14. (Öröktől fogva-való elrendelés szerinti hivatásunk) Dr. Tavasz Sándor, igazgató-professzor.

10—12 órákor: **Konferencia.** A theologiai hallgató életstílusa (társaság, öltözködés, modor stb.) Bevezeti: Maksay Albert, professzor.

12—1 órákor: **Előadás.** Egyházunk missziója az erdélyi magyar élet megújulásában: Dr. Makkai Sándor, püspök.

4—6 órákor: **Konferencia.** Hogyan dolgozhatik a theologiai hallgató a professzorral együtt? Bevezeti: Csete István, IV. éves theologiai hallgató.

¾8 órákor: **Áhítat.** I. zsoltár. (Isten törvénye és ítélete.) Nagy József, theol. szénior.

2-dik nap, február 4, szerda:

9 órákor: **Áhítat.** Efézus 4:1—7. (Egymással való lelki kapcsolatunk törvénye.) Bárócz János, theol. hallgató, ifjúsági elnök.

10—11 órákor: **Előadás.** A szociális és gazdasági törekvések theologiai megítélése: Dr. Tavasz Sándor, igazgató.

11—1 órákor: **Konferencia.** Az előbbi előadás tárgyát képező kérdések megbeszélése.

4—6 órákor: **Konferencia.** A lelkipásztor szerepe a falu szövetkezeti életében. Bevezeti: Gróf Bethlen László, a kolozsvári kollégium főgondnoka.

¾8 órákor: **Áhítat.** 42. és 43. zsoltár. (Az elvetetéstől Istenhez sóvárgó lélek.) Fazekas Sándor, IV. éves theologiai hallgató.

3-ik nap, február 5, csütörtök:

9 órákor: **Áhítat.** Efézus 4:11—16. (Az élt problematikus kérdéseit eldöntő igazság.) Kozma Tibor, IV. éves theol. hallgató.

10—12 órákor: **Konferencia.** A lelkipásztor szociális kötelességei. Bevezeti: Vajda Gáspár, angyalosi lelkipásztor.

12—1 órákor: **Előadás.** A görög keleti orthodox egyház dogmatikai felfogásának alapelvei. Dr. Orest Bucevski, a kolozsvári görög keleti orthodox theologiai akadémia professzora. (Román nyelvű előadás Nagy József szénior magyar tolmácsolásával.)

4—6 órákor: **Konferencia.** Néprajzi feladatok Erdélyben. Bevezeti: Dr. Roska Márton, egyetemi magántanár.

¾8 órákor: **Áhítat.** 90. zsoltár. (Kétekedés és megnyugvás Isten igazságosságában.) Máthé István, IV. éves theol. hallgató.

4-ik nap, február 6, péntek:

9 órákor: **Áhítat.** Efézus 5:1—20. (Isten gyermekeinek életfolytatása.) Mátyás Béla, IV. éves theologiai hallgató.

10—12 órákor: **Konferencia.** A hivatásra való önévelés és egymás segítése a hivatásra való önévelésben. Bevezeti: Dr. Gönczy Lajos, professzor.

12—1 órákor: **Előadás.** Az ifjúság új világnézete: Dr. Imre Lajos professzor.

4—6 órákor: **Konferencia.** Az I—IV. theologus-konferenciák határozatainak számbavétele és revíziója. Bevezeti: Bárócz János IV. éves theol. hallgató, ifjúsági elnök.

¾8 órákor: **Áhítat.** 90. zsoltár. (Az örök Istenben való bizakodás.) Molnár Károly, IV. éves theologiai hallgató.

5-ik nap, február 7, szombat:

9 órákor: **Áhítat.** Efézus 6:10—18. (Hitünk és egyházunk veszélyeztetett pontjainak védelme.) Nagy József theol. szénior.

10—12 órákor: **Konferencia.** A lelkipásztor kötelességei a népművészetek irányában (dalkultúra, a népviselet, az építkezés erkölcsi és gazdasági jelentősége). Bevezeti: Tőkés Tibor, körösfői lelkipásztor.

12—1 órákor: **Előadás.** A szórvány-gondozás kérdése. Vásárhelyi János kolozsvári lelkipásztor, püspök-helyettes.

4—6 órákor: **Konferencia.** A konferencia eredményeinek számbavétele és határozathozatal. Utána záró-áhítat. 107. zsoltár. (Hálaadás az örökélet kenyeréért, italáért és viláosságáért.) Dr. Tavasz Sándor, igazgató-professzor.

Megjegyzés. A konferenciát illető mindennemű megkeresések Nagy József theol. széniorhoz intézendők.

A kolozsvári Református Theologiai Fakultás Tanári Kara és Hallgatósága.

KOLOZSVÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR ÉS HITELBANK R.-T. Cluj (Kolozsvár), Plața Unirii (volt Mátyás király-tér) 7.

*Betéteket
előnyös kamat mellett fogad el és rendszerint
felmondás nélkül fizet vissza. - Olcsó kölcsönö-
ket nyújt.*

Fiókjai: Dej, Diószentmárton, Alba-Iulia, Târgu-Mureș, Oradea és Timișoara. (Dea, Diószentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely, Nagyvárad és Temesvár.)

Saját tőkéi: 143 millió Lei.

Affiliált intézetek:

Torda-aranyosvármegyei Takarékpénztár Rt. Turda (Torda), Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Alud (Nagyenyed), Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Ódorhelu (Székelyudvarhely) és Cristur (Székelykeresztúr), Szászrégenvidéki Takarékpénztár és Hitel Rt. Reghin (Szászrégen), Népbank Rt. Huedin (Bánffy-Hunyad), Szamosújvári Hitelbank Rt. Gherla (Sz.ujvár)

Minden bankügyletet legelőnyösebben végez. Áruraktárai a vasút mellett.

GAZDÁK TAKARÉKPÉNZTÁRA

KOLOZSVÁR,
Calea Victoriei
38

Betéteket legelőnyösebben kamatoztat, váltókölcsönöket folyósít.

KÁLVINISTA VILÁG

SZERKESZTI DR. TAVASZY SÁNDOR

Megjelenik minden hónapban kétszer - Előfizetési díja félévre 60 Lei. Egész évre 120 Lei
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 38
Kéziratok, előfizetési díjak ide küldendők

V. ÉVFOLYAM

1931. FEBRUÁR 1.

3. SZÁM

Megriadt emberek.

A mai társadalmi és gazdasági válság közepette szinte minden napon találkozunk emberekkel, akik a különböző hírek és események hatása alatt megriadtan tekintenek egymásra és kétségbeesetten néznek a jövőbe. Ezek azok, akik kétségbeesésükben remegve kapaszkodnak bele minden elérhető gazdasági lehetőségbe és vetnek el maguktól minden erkölcsi erőt és tényezőt. Ezek a megriadt emberek igyekeznek menteni minden garasukat, hogy a bekövetkező még nagyobb gazdasági szükségek esetén, garasaikkal megmentésük szegény életüket. Lemondanak azokról az alkalmakról, ahol lelki erőkhöz juthatnak, teljes mértékben visszavonják garasukat a sajtótermékek támogatásáról. Nem vesznek könyveket, nem áldoznak folyóiratokra, izolálják magukat minden egyházi, nemzeti és társadalmi megmozdulástól, ami csak valami gazdasági áldozatot követel tőlük.

Nem titkolhatjuk el, hogy nemcsak fájdalommal és sajnálkozással, de, mint keresztény emberek szegyenkezéssel is állunk meg ezek előtt a „keresztény“ emberek előtt. Hát ez a kereszténység? Ez a kicsinyhitűség a keresztényen „hősiesség“? Ez az a „szívbeli bizodalom“, amelyről a mi hitvallásunk beszél? Hát nem mi valljuk Hitvallásunk 27. kérdése alapján, hogy az isteni gond-

viselés: „Isten mindenható és mindenütt jelenvaló ereje, amellyel a mennyet és földet minden teremtménnyel együtt mintegy kézen tartja és úgy igazgatja, hogy fa és fű, termékeny és terméketlen esztendők, eső és aszály, az étel és ital, a jó egészség és betegség, a gazdagság és szegénység, szóval minden, nem véletlenségből, hanem az Ő atyai tanácsából és akaratából jő.“ Hát nem mi valljuk? És így szegyenítjük meg keresztényen egyházunkat hitetlenségünkkel és gyávaságunkkal? Hiszen ezeket a súlyos napokat és idöket Isten épen azért adta, hogy újból átvigyen égető tüzeket és könnyek áráján, hogy tisztítsa magának kedve szerinti népet.

Ez a szenvedő, síró, sóhajtozó teremtett világ nem nagy világgazdasági koncepciókra és újításokra vár, hanem várja Isten fiainak megjelenését. Várja azt a parlamentet, amely meztelenül és kifosztottan is ki tudja mondani azt a szót, amely szabadságot ad a fojtogatott szívnek, amely reménységet nyújt a kétségbeesett embernek.

A megriadt emberek üljenek oda a Krisztus lábaihoz és tanulják meg újból és jobban, hogy Ő meggyőzte a világot és nekünk Benne újból és újból meg kell győznünk a világot!

T. S.

Tisza, a magyar.

Ez alatt a cím alatt írt Tisza Istvánról Gróf Carlo Sforza, a kiváló olasz államférfi „Gestalten und Gestalter des heutigen Europa“ (A mai Európa alakjai és alakítói Deutsch von Reisiger, 1931. Berlin) a napokban megjelent rendkívül érdekes könyvében. Tisza István, aki egyik legöntudatosabb református keresztyén ember volt, igen közel áll hozzánk, ennél fogva úgy gondoltuk, érdekelni fogja olvasóinkat, hogyan gondolkozik róla és egyben mirőlünk, magyarokról a művelt külföld. Sok megjegyzést és kritikát kellene hozzáfűznünk a cikkhez, de ezt más alkalomkor fogjuk megtenni...

Tíz évvel ezelőtt Európának két arisztokrata-oázisa volt: Ausztria és Magyarország. A háború az egyik arisztokrata-várat: Ausztriát megsemmisítette. Magyarországon azonban még ma is harcol az arisztokrácia a maga elsőbbségi, jobban mondva: felsőbbbségi jogaiért s még ma is elég eredményesen, mert mindazon magyar kérdés, mely Európa diplomatáit foglalkoztatja, a régi nemesi, főrangú családok uralkodni akarásából származik.

Magyarországgal szomszédos államokban „Trianon után“ a régi magyar főnemesek birtokai olyanok kezébe kerültek, akik sem nem nemesek, sem nem polgárok, hanem egyszerű földmivelők, a régi világ nagy ismeretlen tömege. A mai Magyarország arisztokratái bizonyjal jól tudják, hogy a magyar paraszt irigységgel tekint a szomszéd államok parasztjaira, meggazdagodott, „megföldesedett“ parasztjaira, s innen magyarázható, hogy az arisztokraták az örökségpátriótizmus és a visszahódítás, majd jóvátétel gondolatát különösen is ápolják, mert így kielégíthetnék az éhes névteleket anélkül, hogy maguk kárt szenvednének. A félelmük tehát az a rugó, mely a magyar kérdések állandó felszíntartását követeli, a félelmük az iránt, hogy kiváltságos helyzetüket elveszíthetnék. A mai magyar nemesség nem hasonlít semmiben az érdek nélkül „életet és vért“ áldozó őseihez s a legújabb időkig eszébe sem jut, hogy a politika és a humánus követelte igazságot gyakoroljon az alárendeltjei között. A „kiegyezés“ után ez az arisztokrácia nagy befolyáshoz jutott

a Monarchia életében s Andrássy és a két Tisza alatt olyan nagy lett befolyása, hogy a Monarchiát valóban Magyarországról kormányozták. Halálos ellenségei a főrangúak Oroszországnak, s bár ezt a gyűlöletet külsőleg a 49-es betörésből magyarázták, az igazi ok az volt, hogy mint aféle nagy német-imádók a „szlávtengerrel“ való kibékülést bagatelle dolgoknak tartották.

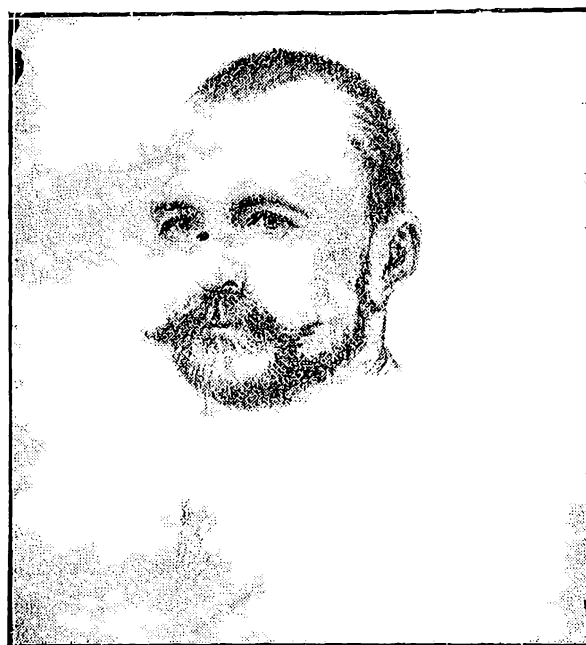
Tisza Istvánt, — a háború előtti évben ismertem meg — úgy ismerem, mint ezen mentálitásu magyar arisztokrácia prototypusát. Tüzes, mint minden magyar, vak, mint a mágnások, akik semmit sem akartak meglátni, ami nem tetszett nekik. De egy ponton mégsem alkalmazható rá az a klissé, ami a mágnásokat annyira jellemzi: bármilyen büszke is volt — de hangsúlyozom: a gőg minden jele nélkül — senki sem hallott tőle olyan kijelentést soha, melyben agyondicsőítette volna Magyarországot. Keményen és szilárdan állott meg abban a hitben, hogy csak a ténylegnek van hatalma és ebben a legteljesebb ellentmondása volt minden magyar nemesnek, akik úgy a háború előtt, mint azután, mindenkinék, akit csak megfoghattak, elmondották: Európát megmentettük a török veszedelemtől s ime hogyan fizetett Európa!“

Magas volt és sovány, külseje nem volt megnyerő, rosszul öltözködött, gyámoltalan a szalonokban: ilyennek tünt fel Tisza nekem, amikor először megláttam. Mintha ünneplőruhába öltözködött pásztornak és fanatikus barátnak lett volna a keveréke. Saját otthonában azonban, vagy barátai között vadászatokon eltűnt belőle az örökös zavar és esetlenség s valahogy vonzódást érzett mindenki iránta, talán kemény vonásai miatt, de inkább azért, mert semmi tettetés se volt rajta. Mint kálvinista egyháza presbytere, sok olyan karakterisztikus vonása volt, mely csak a kálvinista ember tulajdona: bár hatalmas birtoka volt, szinte fukarságig takarékos, nagy olvasottsággal rendelkező, igen művelt, Európa legalaposabb ismerői közül egy, de tudását épen olyan nagy gonddal takargatta, mint mások tudatlanságukat. Szenvedélyes chauvinista, ennek dacára azonban meg tudta fékezni magyarjait chauvinista tulkapásaikban. — Ha ellenben magyarjai között lehetett zavartalanul birtokán, mindent levetkezett: chauvinizmusát és kálvinizmusát és kiütközött, napfényremenekült a veleszületett életvidámsága, a mulatni vágyása. A mulatozásban egy volt magyarjaival szívvel lélekkel, nem átalotta hajnalig ropni velük a csárdást, szerette és művelte minden népies művészetét magyarjainak, s nem csak beszélt róluk, szépségükről, eredetiségükről az idegennek, mint a többi mágnás, hanem művelte is mindazt, amit igazán magyarnak vallott.

Felesége, épúgy mint ő is, köznemesi családból származott, talán emiatt is szerette olyan nagyon. A testes asszonyosság mindig úgy tünt fel oldala mellett, mint Sancho Panza Don Quichotte mellett. De Tisza nem törődött mások mosolyával és sokszor, amikor valamely zajos, sokáig tartó, fárasztó parlamenti ülésről hazatért, képes volt felesége lábához ülni egy zsámolyra és engedte, hogy ez az igénytelen asszony órákhosszat sinogassa fáradt homlokát.

Mint apja: Tisza Kálmán, ő is negyedszázadig vezette népe sorsát. Égő gyűlölet és szertelen engedelmesség kíséri útján. A magyar katolikusok kálvinizmusáért gyűlöltek,

sokan támadták, hogy Magyarország a románok, szerbek, horvátok, tótok felett való szupremáciáját valóban csak úgy tudja megtartani, ha szorosan kitart Bécs mellett. Emiatt a felfogása miatt nézte le Apponyi politikáját s ezért volt az, hogy az ő idejében az igazi magyarok épen olyan kisebbségben voltak, mint a horvátok, vagy a többi másajku nép. A magyar hadsereg kérdésében örökké amiatt harcolt, hogy az osztrák szisztéma jusson érvényre; a császár valóságos császárpártit látott benne s nagyrebecsülte, pedig nem is császárpártisága okozta a fenti elvnek a hangsúlyozását, hanem csupán az, hogy a szupremácia politikájában ez volt az egyetlen, s

a chauvinisták császártiszteletéért; széltében, hosszában voltak riválisai és ellenségei, akik féltették tőle és irigyelték tőle a kormányzást. Ez így nem is volt könnyű dolog. De Tisza István személye újból példát statuál abban, hogy különösebb szellemi adottságok nélkül is lehet sokáig uralmon maradni akkor, ha valaki néhány egyszerű, de ingathatatlan elv mellett kitart mindennel szemben.

Sohasem látta meg, hogy politikája: az ismeretlen tömegekkel való kibékülés teljes mellőzése, az arisztokrácia jogainak megvédelése, az országot, melyet úgy szeretett előbbutóbb romlásba viszi. Mindig csak a legközelebb álló szükségeket látta és hitte is, hogy csak ez az egyetlen, ami jóra vezethet. Az bizonyos, hogy ezen a korlátolt ténykedésmezőn olyan szilárdságot tanúsít, hogy ehhez hasonlót alig találunk a politikai életben! Meg volt győződve arról — s emiatt igen

egyben a legbiztosabb támasza. — Hasonló makacssággal harcolt azért, hogy a választási jogokat ne változtassák meg, mert ez adta meg a magyar feudálizmus igazi alapját. Tisza fantáziája nem ért addig el, hogy a választójog változtatása nem hozhat akkora fordulást, mint a feudális politikája, s emiatt hangoztatja mindig azt, hogy a magyarság jövődjéje az arisztokrácia megtartásában van. — A fantáziának hiánya magyarázza az ellentmondásokat mutató magatartását 1914. júliusi krízise idején. A magyar propagandisták, kiket Apponyi személyiségében láthatunk megszemélyesítve, folyton hangoztatják, hogy a háborút Magyarország sohasem akarta, Ausztria részéről rájuk oktrojált politikai huzás volt csupán. Ennek igazolására Tisza magatartását hozzák fel és levelét, melyet Julius Eisején Ferenc Józsefnek írt: „A mai balkáni helyzet mellett, legkisebb gondom

lenne egy casus bellit találni. Előbb azonban egy olyan diplomáciai konstellációt kell teremteni, mely az erőviszonyokat úgy alakítja, hogy abból csak nekünk származzék hasznunk." Vagyis egy szóval jól látta, hogy Olaszország, Románia és Bulgária nem fogja valami barátságos tekintettel szemlélni a beálló háborús szituációt, melyet arra a gyilkosságra vezetett volna vissza Ausztria—Magyarország, melyért Szerbiát terhelne a felelősség. Hogy magatartását a juliusi krízis idején mi motiválja, azt nem szabad csak a békeszerető voltára háritanunk, hanem inkább arra, hogy Tisza szinte örömmel konstataulta, hogy Ferdinánd trónörökös halálával a magyar mágnások jövődjé nagy ellensége szállt a sírba! Innen magyarázható elnéző viselkedése a szerbek bűnösségét illetően is. Amikor erről a gyilkosságról referált, ezt jegyezte meg: „Az Uristen rendelte ezt így s nekünk az Urnak mindenekért hálásaknak kell lennünk!" Ez kálvinista szempontból ugyanazt jelentette, mint Ferenc József felkiáltása dinasztikai szempontból. — De állásfoglalását a háború ellen már július 14-én megváltoztatta, mert állítólag a német követnek: Tschirschkynek olyan kijelentést tett, hogy: itt az ideje annak, hogy a Monarchia megmutassa erejét s ugyancsak e német követ állítása szerint ezt mondta volna szóról szóra: „Nehezen határoztam el magam arra, hogy a háború mellé álljak, most azonban annak feltétlen szükségességéről vagyok meggyőződve, és minden erőmmel a Monarchia nagyságáért akarok küzdeni." S ha ezt csupán német dokumentumnak tekintjük, melynek — tegyük fel — nem is lenne nagy becsé e szempontból, ezen verziót mindenesetre megerősíti az, amit Berchtold állít: az t. i. hogy a szerbeknek küldendő ultimátum fogalmazásánál első sorban Tisza volt azon, hogy annak néhány pontját még megszigorítsák! Ha Tisza írásai között csak a legigénytelenebb dokumentum is található volna a magyar álláspont, t. i. Tisza háboruellenes magatartása mellett, akkor ezt a magyar propagandisták már régen napfényre hozták volna!

Mi okozhatta tehát Tisza magatartásának megváltoztatását? Egyszerűen az, hogy július elsején még nem tudta, hogy Németország a Monarchia mellé áll-e vagy sem, 14.-én pedig erről már leghatározottabb tudomása volt. Mert Tisza — és ez is egy gyengéje volt — mindenekfelett bízott a hatalomban. Julius utolsó napjaiban a belga követtel beszélgetett, akit, mivel osztrák származású volt, Bécsben magukhoz tartozónak tekintettek, s a belga követ kijelentette, amit tulajdonképpen nem lett volna szabad megtennie, hogy félti Ausztria jövődjét a háború miatt. Erre Tisza így felelt: „Barátom, hidd el nekem, Németország

legyőzhetetlen." Bizonyára később 1917, 18-ban meg kellett változtatnia nézetét, de elveiből, legalább külsőleg ekkor sem engedett. Ezek mellett még akkor is kitartott, amikor az osztrák csapatok a Piávénál elszenvedett veresége után, Bulgária kapitulációja előestéjén, a helyzet megmentésére Boszniába küldték, mert egy nála tisztelgő szláv küldöttség azon kérésére, hogy bizonyos kiváltságokat adjanak meg nekik, így felelt: Amit itt ti akartok, az nem egyéb, mint a szláv rövidlét a Monarchiának. Mert a Monarchia él és élni fog! Ha tovább is lázongtok, akkor is lesz er'nk, hogy elhallgattassunk titeket! — Tisza vagy nem tudott már idegei felett uralkodni, vagy inkább halni volt kész, semhogy elveitől tappodtat is távolodjon. S ha meggondoljuk, hogy néhány nappal később, abban a biztos hitben, hogy a halál vár itt reá, ment Budapestre, úgy az utóbbi feltevés látszik helyesebbnek.

1918. október 31.-én három katona hatolt be palotájába és kérdezősködtek felőle.

„Mit akartok tőlem?"

— Le akarunk Önnel számolni, mert egyedül Ön hibás a háborúért!

A másik katona hozzáfűzte: Ön az oka, hogy négy évig szenvedtem a lövészárookban és hogy a feleségem megőrült itthon!

Tisza felesége férje mellett állott.

„Küldje ki azt a kövéret!" — mordult rá a harmadik katona. A hátor asszony nem mozdult a férje mellől. A katonák fegyverükhöz nyultak, három lövés csattant. Tisza földre zuhant. Felesége reáborult. A haldokló a kálvinista ember Istenben való megnyugvásában suttozta:

„Tudtam. Így kellett ennek történnie!"

Fordította: Nagy József.

„Én úgy vagyok meggyőződve — mondta 1886-ban Marjai Péter, akkori nagylétei lelkipásztor, — hogy az ige élő és ható ereje önmagában van, nem a szónok személye, vagy a szónokló személyének ujdonsága, hanem a hirdetett igében rejlő isteni igazság ereje törést a kemény szíveken és hat el a velőknek megoszlásáig!" (Idézet Révész Imre: „Nem kathedra cserét nagyobb lelki gondozást!" című, a „Debreczeni Protestáns Lap" 1931. 3. számában megjelent cikkéből.)

Szerezzünk előfizetőket! ■■■

Minél többen csoportosulunk, annál erősebbek vagyunk és annál többet tudunk adni!

El nem vesztett szeretet.

Mt. 24:12—13.: „És mivelhogy a gonoszság megsokasodik, a szeretet sokakban meghidegül. De aki mindig állhatatos marad, az idvezül.“

Mindnyájan tudjuk, hogy mikor az Úr Jézus az utolsó idők jeleiről beszélt, hirdette, hogy istenországa áldott eljöveteletét nagy zavar és a sátán tombolása, a gonoszság megsokasodása fogja megelőzni.

Természetes azután, hogy a sok bűn miatt a szeretet meghidegül. A bűn olyan a szeretetre, mint a víz a tűzre: minél több és nagyobb a bűn, annál jobban oltja a szeretetet. Ez örök lelki törvény, melyről nem tehetünk. De viszont a szeretetnek nem hidegülnie, hanem erősödnie kell. Meg lehet érteni, ha valaki a sok gonoszság közt kifogy a szeretetből — de menteni nem lehet.

Isten akaratát a következő vers mondja meg: aki mindvégig állhatatos marad, az idvezül. Tehát a gonoszság megsokasodása próba, a szeretet próbája. Megpróbálja Isten iránti szeretetünket, amikor látjuk a világ sok fertelmét, tudunk-e még hinni az ő szeretetének megtisztító, diadalmas hatalmában. És megpróbálja egymás iránti szeretetünket, hogy a bűn láttára tudjuk-e még remélni a bűnösörről, hogy megtér és Isten gyermekévé lesz.

A szeretet megőrzése azonban nemcsak azért fontos, hogy békesség és szeretet legyen. „Aki állhatatos marad, az idvezül.“ Aki nem marad az és elveszti a szeretetet, az nem idvezül. A szeretet megtartása tehát az üdvösség útja.

Manapság különösen megsokasodott a gonoszság, sőt már a szeretet meghidegülésének is szomorú jeleivel találkozunk. Az Úr ma különösképen int, hogy állhatatosak maradjunk, hogy el ne veszítsük a szeretetet. Megtartani pedig csak úgy tudjuk, ha el nem szakadunk Tőle, a szeretet forrásától. Állhatatosak a szeretetben csak úgy maradhatunk, ha előbb állhatatosak tudunk maradni az imádságban. *H. J.*

Tárca egy körülről.

Aki keres, talál, aki kér, adatik néki. Ez se könyv-, se novella címnek nem lenne alkalmas, de motiválója lehet annak az útnak, melyet negyedmagammal tettem meg a Kárpátok alján, a jó székelyek honában, a Maros mentén. S a célkitűzésünk, t. i. az, hogy kapjunk is amellet, hogy adunk, teljesen bevált s igazolta, hogy az erdélyi magyaroknak nemcsak szívük, de pénzük is van akkor, ha a legnemesebbre kérik: az erdélyi magyarság érdekeit legjobban megvédelmező férfítábor: a kolozsvári református theologus ifjúság számára.

Az adásvételi szerződést legelőször az ódon Brassó város újjászületett református eklézsiájával kötöttük meg. Itt kellett legtöbbet adnunk, ez azonban annak, aki ismeri a brassóiak kiváló lelkipásztorát: *Csia Pál* aa-t, nem is olyan ujdonság, aki pedig nem ismeri az alábbi sorokból megtudhatja, hogy ő dolgozik és mindenkit, akit arra méltónak tart, hogy gyülekezete hitbéli életét előbbre vigye: dolgoztat is. A theologiai Fakultás két professzora egyszer Szentgyörgyön két napos fázasztó konferenciát vezetett. *Csia* aa. meginvitálta őket, hogy Kolozsvárra utaztukban szálljanak ki Brassóban s a Cenk tövében, a híres Korona szállóban pihenjék ki fáradalmaikat. Brassó az a város, amelyik varázsával könnyen meghódítja a fáradt embereket és megpihen-

tet. A két professzor a megérdemelt pihenés reményiségében ki is szállt Brassóban, s paróchián elköltött hó vacsora után áhítja az édes pihenést, amikor *Csia* aa. megkéri a professzorok egyikét, hogy a tanácsteremben összegyülekezett ifjúság számára tartana előadást. A kérésnek elég tétetett. Ha azonban arra gondoltak professzor uraimék, hogy a pihenés következik ezután, tévedtek, mert a szomszéd teremben már türelmetlenül várták őket az asszonyok, akiknek meg bibliaórát kellett tartani. Már tíz óra felé járt az idő, de a „programmuk“ még nem volt vége. Az emeleten összegyülekezett a presbyterium is ekkorra már, ahol mindkét professzornak emeletesen kellett szólnia jó óra hosszáig. A pihenésnek vége volt, ezt látták, annyira belejöttek a munkába, hogy a presbyterekkel tartott megbeszélés után meg is kérdezte a professzorok egyike: „Mond csak Pali, nincs még egy öl fád is, föl-vághatnók talán azt is!“ — *Hát ez Brassó s ez Csia Pál, aki fáradhatatlan buzgalmaival, a maga és a mások dolgoztatásával olyan virágzóvá tette a brassói gyülekezetet, hogy az méltán töltheti be a magyarság déli végvárának szép feladatát.*

Hát valahogy velünk is így történt volna a brassói „munkamegosztás“, ha nem esik akkora hó érkezésünk estéjére, mely nemcsak, hogy mindent fehérre mosott, hanem megritkította a templompadokat is, úgy, hogy mind elfértek ott, akik minket megakartak hallgatni

s így nem kellett a presbytereknek, a Nőszövetségnek s az ifjúságnak külön előadást tartanunk. A vallásos estélyen Maksay professzor aa. tartott előadást, Tavaszgy igazgató aa. radikálisan kifejtette, hogy borotvaéles pengéként feszül nyakunkra a gazdasági válság és itthon a Theológián minden kicsi adomány-nak szívesen örülnek. Szavait nagyon megszívelte a hallgatóság: az impresszárióként szereplő szénior táskával hordta az aprópénzt a lársaság nyomába az estély utáni barátságos összejövetelre, ahol mind együtt voltak, akik rendeztek és fáradoztak: Dániel Viktórné, a Nőszövetség elnöknője, aki férjével és a Nőszövetség illusztris tagjaival mindent megtett, hogy a brassói estély kitörölhetetlenül kedves nyomokat hagyjon Fakultásunk történetében; ott voltak a muzsikuskok: dr. Harmathné, Nagy Margit úrasszony, aki az estélyen gyönyörűen interpretálta Mozart: Halleluláját, Mendelsohn: Halljad Izraeljét, ott ül sorba a Fakultás muzsikusk-triója: Nagy József, a Fakultás széniora, aki a zeneszámokat orgonán kísérte, preludiumot játszott, Ady és Kosztolányi verseket interpretált, Kozma Tibor és Szabó Sándor theologiai hallgatók, akik hegedűjátékukkal gyönyörűen tolmácsolták Bach, Viniawszky, Grieg műveit solo és triószámokban. Ott volt Szele Béla dr. az egyházköztség főgondnoka, aki záró szót mondott az estélyen s aki mindenütt ott van szívével és pénzével, ahol magyar ügyről van szó, s ott voltak azok a presbyterek, akik otthonukat, szívüket, zsebüket nyitották meg szívesen a cél érdekében. — Másnap, vasárnap délelőtt Tavaszgy igazgató aa. Brassóban hirdette az Igét utána a presbyteriumban tartott expozét a szociális kérdésekről. Maksay professzor Szentgyörgyön. Nagy szénior Szemerján hirdette u. ezen nap az Igét. Délutánra mind együtt volt a társaság a Barabás kurián; innen hat órakor indultunk el vártemplomba, ahol Szentgyörgy egész magyar társadalmá ott szorongott, örömkönnnyekkel szemében hallgatta Tavaszgy igazgató mélyenjáró előadását, a gyönyörű zeneszámokat, szavalatot, a helyi dalárda énekszámát. A meglepedettség az érem másik oldalán, t. i. az adakozáson látszott meg, sokat adtak itt is. Úgy látszik azonban *Imre Dezső* lelkipásztor aa. szerződést kötött Csia Pállal, mert a 8 óra felé végetéző templomi ünnepélllyel korántsem volt vége a programnak: az öreg Kollégium amely úgy áll Szentgyörgy piacán, mint az igaz magyar vendéglátás szimboluma, amely minden alkalommal megnyitja termetit, konviktusát a magyar szó. Isten Igéje szolgálójának, az öreg Kollégium tornaterme zsufolásig megtelt a világ legmozgékonyabb asszonya, az erdélyi református életünk fáradságot nem ismerő alakja: *Kernné Bihó* Erzsébet és a Nőszövetség által megrendezett szeretetvendégségre, melyen Ta-

vaszy igazgató aa. bibliát magyarázott, Maksay professzor aa. előadást tartott, Nagy szénior novelláját olvasta fel, a theologuskok pedig Paganini és Hubay műveinek előadásával ragadtatták el a hallgatóságot. A legkedvesebb momentumá volt a szeretetvendégségnek Kernné nagys, asszony néhány üdvözlő szava, mely méltán fejezte ki azt a szeretetet, mellyel Szentgyörgy mindig fogadta és ezután is fogadni fogja azokat, akik magyarul hirdetik az Uristen Igéjét. — Másnap délelőtt — szinte szokatlannak tűnik! — semmi programunk se volt, pihentünk. Délben Kernék Múzeumlakásán adtuk meg a háziasszony jóvoltából a testnek, ami őt megillette, s a legjobb hangulatban voltunk együtt 4 óráig, amikor is a Múzeumot tekintettük meg, amelyre méltán lehet büszke a Székelyföld. Este a Múzeumban tartotta meg a Székely Nemzeti Múzeum rendezésében előkelő közönség előtt Tavaszgy igazgató-professzor előadását A nagy világnézeti irányok Európa szellemi életében címmel, melyben Petrarca természetcsudálásánál elindulva végig vezetett a renaissance, felvilágosodás, racionalizmus, ideálizmus gondolkodó világán, beszélt a reformáció és a katolikus restauráció (!) hatásairól a gondolkodó világokat illetőleg. Szünni nem akaró tapssal fejezte ki háláját a közönség a mélyenjáró előadásért s dacára az óráig tartó tudományos előadásnak mindenki azt kívánta: bár még egy órát tartott volna legalább.

Másnap reggel a társaság ketté vált. Kövászánára, ahol *Havadtőy* lelkész aa. készséggel, nagy gonddal végezte el az előkészületeket a theologia képviselőinek fogadására, hárman mentek, a két professzor aa. és Szabó Sándor, hallgató. Itt az egyházmegyei Nőszövetség tartotta közgyűlését, melyen Maksay professzor tartott előadást, hiszen ha másként nem is (!), de az asszonyok újságjának szerkesztése révén ő áll legközelebb a Nőszövetségekhez. Este vallásos estély volt, ahol az igazgató aa. tartott előadást, Vajda Gáspár, mint aféle mindenre kapható külföldet járt lelkes pap, Ady verssel ugrott be, Szabó Sándor hegedű szólót adott elő. Másnap reggel kellett volna tovább utazniok a vendégeknek, előbb le Szentgyörgyre s onnan azonnal vonatcsatlakozást kapva Kolozvára. Azonban másként történt, autó mizériák miatt a vonatcsatlakozást lekésték, s csak este 10 órakor indulhattak tovább Kolozvára s a tizenötórás úton két dolgon ábrándozhattak a professzorok, mely a következő három: a Nőszövetség közgyűlésén meglátták a professzorok, hogy a papságot elemi csapás fenyegeti: az asszonyok nemsokára szónoki képességükkel a szószékről is kiszorítják a „büszke“ nemet. A másik gondolat, melyen elmélkedhettek az volt, hogy miért is teremtett a CFR. olyan másodikosztályu kocsiakat, melyen

a folyosó a közepén van, ott bizony aludni igazán nem lehet; s a harmadik gondolat: (ez különösen az igazgató urat foglalkoztatta) miért is engedtem én el a széniort Marosvásárhelyre, ha ő velünk maradt volna, kizárt dolog, hogy lekéssük a reggeli vonatcsatlakozást. — Az elengedett szénior közben Marosvásárhelyre utazott Kozma theologussal, hogy ott is megtartsák az egyházközség rendezésében, a Kollégium dísztermében a Fakultás javára az estélyt. *Báró Kemény Jánost* betegsége akadályozta abban, hogy előadását személyesen olvassa fel, a helybeli s. lelkész aa. tette meg helyette. Kozma Tibor Paganini, Viniavszky műveiből játszott hegedűn, Nagy József „Mädchen für alles“ volt, ahogy ez már lenni szokott, bevezető szavakat mondott, novellát olvasott, szavalt, zongorán kísért és szólózott. Tehette, hiszen olyan otthonban pihente ki az út fáradalmait, amelyen kevés van a világon, *Csiky Lászlóné* nagyságos asszony házában. Az estélyen a gyönyörű hangú Dózsa Mária énekelt Fischer József orgonakiséréte mellett. Köszönet érte. Gyönyörű a marosvásárhelyiek terme, a milieu meg volt, csak a közönség volt kevés. Vajjon miért? — S e sorok végén csak három három szót még, nem cézári göggel, hanem a hála igazi alázatosságában: *mentünk, adtunk de sokat is kaptunk!*

Egy az öt közül.

Keresztyén
kritika

Kálvinista Szemle új formában.

A Budapesten, Dr. Sebestyén Jenő szerkesztésében megjelenő és az 1931.-ik évvel a XII. évfolyamába lépő Kálvinista Szemle új köntösben jelenik meg. A lap tulajdonjogát és kiadását a Bethlen Gábor Irodalmi és Nyomdai Rt. vette át, de a lap azonban megmarad tovább is a Dr. Sebestyén Jenő kezében. A lap főmunkatársai: Dr. Kováts J. István budapesti theologiai tanár és Varga Sándor vértessaljai esperes, belső munkatársai pedig Bérkes József, Bogdán Gyula, Böszörményi Jenő, Hamar István, Izsák Aladár, dr. Komjáthy Aladár, dr. Lencz Géza, Pap Géza, dr. Rác Lajos és Töltéssy Zoltán. A Kálvinista Szemle alapításától fogva mindig a kálvinista ébredés szolgálatában állott és határozott kálvinista keresztyén szem-

pontjaival kétségtelenül nagyon sokat tett, hogy az egész magyar reformátusságnak ma sokkal öntudatosabb a magatartása.

A Kálvinista Szemle életének új fordulója alkalmából nem tudjuk elnyomni ama kívánságunkat, hogy bárcsak a magyar kálvinista publicisztika két kitűnő sajtó-organuma: a *Kálvinista Szemle* és a *Református Figyelő*, mint a magyar kálvinizmus két sajátos szint képviselő tényezője *testvéri szeretettel* kelne versenyre Isten magyar „ügyé”-nek a szolgálatában. Hiszen a kálvinizmus elég gazdag arra, hogy mindig újabb és mélyebb, mindig átfogóbb és igazabb szempontokat adjon Istennek e világban folyó hadjárata megláttatására és az emberi kezdeményezések megítélésére. *Az ügy*, amelynek dicsőségéért küzdenek *egy, az ellenség*, amely ennek az ügynek megrontására tör azonban *ezerarcu és ezerkezű*. Nézenek tehát mindig *csak* a közös nagy ügyre és *csak* a közös nagy ellenségre. Kérem kitűnő lapársainkat, ne vegyék ezt a testvéri szót illetéktelen beavatkozásnak. Úgy érzem, hogy az udvarias frázisok helyett, ezzel a testvéri kéréssel és figyelmeztetéssel tartozunk mind a két kitűnő lapársuknak. T. S.

Válasz Az ember megítélése című keresztyén kritikára.

A Kálvinista Világ mult évi utolsó számában egy T. S. jelzésű keresztyén kritika jelent meg, amelyik a Református Diákmozgalomban megjelent egyik cikkem egy kikezdésével foglalkozott.

A kritikából az a három vád meredt felém, hogy nem ítélek el egy embert, aki nemzetét elárulta, felmentve őt az erkölcsi felelősség alól az erkölcsi közömbösséget terjesztem és nem helyesen értékelem az embereket. Erre a hármas vádra a következő választ adom.

1. Szabó Dezső nemzetárulása egy befejezetlen tény, erről tehát nem lehet ítéletet mondani. Cikkemben határozottan kijelenttem, nem ítélem el Szabó Dezsőt, mint *gondolatot* és *szimbolumot*. Tehát szó sem volt az ő nemzetárulásáról.

2. Legtávolabb állott tőlem, hogy valakit felmentsek az erkölcsi felelősség alól. Ha ezt magyarázta ki belőle valaki, ezennel kijelentem, hogy ez a legtávolabb állott tőlem.

3. Az ember keresztyén értékelésében álláspontom nem teljesen azonos T. S. álláspontjával. Mihelyt egészségi állapotom és időm megengedi, a Kálvinista Világban vagy valamelyik más egyházi lapban részletesebb tanul-

mányban kifejtem álláspontomat ebben a kérdésben.

4. Hogy megmutassam, mit értettem az alatt a rövid mondat alatt: „Az erdélyi fiatalok sokat tanultak Szabó Dezsőtől?” a Református Diákmozgalomban, vagy valamelyik más ifjúsági lapban erről a kérdéstről cikket írok.

Válaszommal azért késtem, mert szemopercióm miatt távol voltam Erdélytől és a szellemi munkától tartozkodnom kellett.

Kolozsvár, 1931. január 26.

László Dezső.

FILM

A hangos film két véglettémát ölel fel. Egyfelől az operette témakörben mozog, másfelől propaganda eszköze a modern világeszméknek. Egy azonban bizonyos: egyre többet nyújt s a hangos film hamarosan mindenkit, aki eleinte ellenesküzdött, legyőz: a modern embert valóban ez tudja csak lekötni: Zaj és perspektiva, óriási méretek, természetes játék. Az operettekompontisták közül a „Zwei Herzen“ melódiáinak szerzője: Róbert Stolz viszi a babért. A hangosfilm kívánta hangszerezéshez talán ő ért legjobban a ma élő szerzők közül. Határozott művész, a helyszüke miatt itt nem térhetek ki zenei intelligenciájának fejtegetéseire, csupán ezt szögezem le: *cé durban* komponálja legjobb darabjait! A legegyszerűbb hangskálában komponálni pedig a legnehezebb! EIN TANGO FÜR DICH, DAS LIED IST AUS, címe annak a két operettnak, melyeknek zenéjét szerette. Mindkét film tele van ötletekkel, szép melódiákkal és jó színészek: W. Forst, Liane Haid, Verebes Ernő, S. Arno játszáknak. Kellemes órákat szereznek.

Hasonlóan kedves, melódikus film-operette: „A RAJNAI TAKARODÓ” című, melyben Verebes Ernő és Stüve játszáknak a vezető szerepeket. A régi jó walzer melódiákkal vetekedik a központjában álló: Wenn am Rhein die Rehen blühen c. walzer-melódiája.

A másik témakör, melyet a hangos film felölel, a p a c i f i z m u s. A háború borzalmainak szépítés nélkül való feltárását, a háborúellenes hangulat ápolását célozzák azok a filmek, melyek akár *Laemmle*, akár *May* rendező produkciói. Az egész világot lázban tartja most, mint annak idején a könyv megjelenése: REMARQUE: „Im Westen nichts neues” című filmalkotás, mely valóban kitűnő produkció s ha nem kellene feltételeznünk a filmtechnika fejlődését, azt kellene mondanunk, ilyen megdöbbentően igazán nem igen fognak ezután sem alkotni. Háborút járt emberektől hallottam, hogy úgy hangban, mint felvételekben olyan

tökéletes minden jelenete, hogy egyáltalán nem mozszerű. A zárótűzek nagyszerű szenariózása, a kórházak fásult közönye, az irtózatoss pusztítás, az erkölcsöket romboló éhínség s a fiatal generáció jövődöntlensége, mind felénk kiáltanak a filmről. Laemmle rendező, de minden színésze kifogástalant adnak ebben a filmben. — A WESTFRONT és DIE LETZTE KOMPANIE című német produkciójú háborus filmek is mind aláhuzottan ápolják a háborúelleni hangulatot. Különösen az utóbbi: *Az utolsó század* emelhető ki, nem a modern világháború, hanem a napoleoni időkbe vezet vissza s tizenhárom hazavágyakozó katona tragédiáját tárja elénk. A cselekmény központjában álló századost: *Conrad Veidt* játsza, az ő művészeté is garancia amellet, hogy a film igazi élvezetet, művészi elmélyülést okoz mindenkinek. — A WESTFRONT viszont abban elsőrangú produkció, hogy a háború teljes *érzelmi* skáláját érzékelteti s a repülőgépek harci jelenetében még soha nem látottat, kifogástalant produkált.

De a szórakoztatást nyújtó és a propaganda szolgálatában álló filmek között kiemelkedik BYRD KAPITÁNY EXPEDICIOJA c. film, melynek témája tudományos kutatás, — bár kedélyes jelenetekben is bővelkedik; — megismerkedünk a déli sarkvidékkel, annak állatvilágával, az ott uralkodó félelmes hóviharokkal. Az expediciós csapat több mint egy évig tartózkodott a déli sark vidékén s ennek az időnek a lefolyását a helyszini felvételekből látjuk magunk előtt. Az utóbbi évek legnagyobb értékű tudományos utazási filmje.

Nagy József.

A Magyar Diákok Pro Christo Szövetsége

(Mekdesz) 1931. január 31-én február 1—2 napjain rendezi országos evangélizáló téli diákkonferenciáját Budapesten a Skót Misszió Otthonában VI., Vörösmarty-utca 49. 51. sz. alatt. A konferencián, amelyet az ország diáksága nagy érdeklődéssel vár, előadást tartanak „Modern valláspótlékok” címmel dr. Ravasz László püspök és dr. Pröhle Károly soproni egyet. professzor; „Az imádság misztikája” címmel; Benkő István lelkész: „A modern diák szociális küldetése” címmel; dr. Hilscher Rezső egyetemi m. tanár: „Szociális törekvések Isten országa mérlegén” címmel; Szabó Imre lelkész: „Isten országa győzelme diákszíveken keresztül” címmel Szőnyi Sándor gimn. igazgató. A konferencián résztvehet minden főiskolás diák és a középiskolák két felső osztályának tanulói. Jelentkezni lehet a Szövetség központi irodájában. (Bpest, IX., Üllői-út 19. II. 4. Telefon Aut. 886—68), amely minden felvilágosítást készséggel megad.

A kecsedi 62 lélekszámból álló református kisgyülekezetünk mult év november 9-én újította meg ősi templomát és szerzett be egy új harangot.

Az angol gazdasági válság legújabb fázisa: a püspökök válsága. Most megüresedett a worcesteri püspökség. Blunt vikáriusnak ajánlották fel a püspöki széket, de azt anyagi okokra hivatkozással, nem fogadta el. 3900 font évi fizetést ajánlottak. — Azonban Blunt kijelentette, hogy ez az összeg nagyon kevés, mert abból fenn kell tartania egy hatalmas püspöki palotát és nagy személyzetet, ami egyedül 1500 fontba kerül egy évben. Már a legutóbbi püspök is csak úgy tudott kijönni a jövedelemből, hogy nem tartott titkárt és káplánt, hanem mindezeket ő maga végezte. — Ez volt az első eset az angol történelemben, hogy valaki azért utasította vissza a püspökséget, mert abból nem lehet megélni. Egyébként az angol püspökök jövedelme kerületenként változik és általában 2500 és 10.000 font (Egy font kb. 800 lej) között mozog, ebből azonban csak egy kis töredék jut a püspök személyes használatára, mert rengeteget kell költenie reprezentációs célokra, hiyalok fenntartására. — Legutóbb a peterboroughi püspök kiszámította, hogy 4500 font évi fizetéséből a különböző hivatalos költségek levonása után 1150 font marad az ő személyes használatára. Ez azonban csak papíron van így, mert ebből az 1150 fontból kell fizetnie a püspöki palota-éberét, az összes javításokat, fűtést, világítást, személyzetet és ebből kell szabályos időközönként jótékony intézmények számára segélyeket kiutalni.

Oroszországban 200 templomot és 80 zsinagógát alakítottak át, mult év december hó folyamán mozgófényképshízzá.

A Dr. Gyenge János és társai által létesített és „Óhitű református egyház” név alatt működött külön egyházi szervezet megszűnt.

A bukarestben megjelenő „Egyházi Újság” útján, az ottani református egyházi hatóság a templomba járó református Hittestvéreinkhez többek között, az alábbi szószerinti figyelmeztetést intézte:

„Nincs módunkban megakadályozni, hogy nyilvános istentiszteleteink alkalmával templomunkba rosszakaratú és gonosz szándékú idegenek is bejöjjenek. Így bizony előfordul, hogy az ilyenek a nagy szorosságban ellopják a hozzáférhető dolgokat. Ezért különösen a karzatra járókat figyelmeztetjük: vigyázzanak dolgaikra s különösen kalapjaikat jó, ha istentisztelet alatt kezükben tartják.” Eddig tart és nincs tovább. Ehhez nem kell semmi kommentár.

Finnországban jelenleg 9600 vasárnapi iskola van 207.440 növendékkel és 21.050 tanítóval.

Az angol-szász tudósokat furcsa problémák érdeklík. Évtizedek óta kísért például az a probléma, hogy meg kell állapítani, hol volt a paradicsom. Most John Gerstang liverpooli archeologus expedíció élén elutazott a Jordán völgyébe. Azt akarja megállapítani, hogy miért omlottak össze Jerichó falai Józsué hadai előtt?

Budapesten az Országos Közegészségügyi Egyeletben folyó dr. január 13-án igen érdekes előadást tartott dr. Hainiss Elemér egyetemi tanár arról, hogy milyen káros hatásokat válthat ki a szülői szeretet az egyetlen gyermeknél. Szerinte észrevétel nélkül és sorozatosan a nevelési hibákat a szülők azoknál szemben követik el, akiket legjobban óvnak, legjobban féltenek, legtökéletesebben akarnak nevelni: az egyetlen gyermekkel szemben. — Az egyetlen gyermek testvérek híján, nők, anya, ház-

tartási alkalmazottak, nevelőnő társaságában tölti napjait. Szóval mindig felnőttek veszik körül. Többet megfigyel mindabból, amit maga körül lát, mint ahogy azt a szülők gondolják. Képzletét megtöltik a felnőttek szavai, mozdulatai, melyet nem ért. Belekeveredik az idősebbek diskurzusába, nem gondolkozik önállóan és így mások alkotta nézeteket utánoz. Ez önállóságát csökkenti. Az anyának a gyermek sohasem elég kövér, sohasem elég fejlett, még akkor sem, ha valóban ezekben a tulajdonságokban túltesz más gyermekeken. Ha a gyermek egyszer nem akar enni, oda van, inyencségekkel, nyalánkságokkal lömi, csak hogy valamit egyék. Ez által kifejleszti a gyermekben a különcködés érzését, a maga személye fontosságának tudatát, aminek felnőtt életében a gyermek sok kárát szenved. — Az anya minden idejét és figyelmét az egyetlen gyermek tölti be. Állandóan nyugtalan és ideges miatta és ez által azt éri el, hogy nyugtalan és ideges gyermeke is átragad. Szertelen a szülő a tulságos kedvezésben is. Gyerekének minden kívánságát teljesíti, ami által az fásult lessz minden iránt, kihal belőle az emberi élet egyik legfontosabb sarkalója: a vágy. A gyermeknevelésnél — fejezté be nagyérdékű fejtegetését az előadó — az ész parancsoljon, a szív csak utána szólaljon meg és modulálja a kivitel formáját.

Dr. Makkai Sándor református püspök széleskörű érdeklődés mellett tartotta meg a folyó évi január hó 12—16. napjaira meghirdetett előadásait. Ebből az alkalomból a Theologia díszterme zsúfolásig megtelt és a megjelent közönségnek igazi élményben volt része, mikor meghallgatta a Főpásztor fejtegetéseit. — Az előadás címei a következők voltak: „Parancsoló tények” — „Imperium lélekben és igazságban” — „Az egység ércalapja” — „Források a kösziklában” és „A kérdező Jövendő”. — A befolyt perselyes adomány a kolozsvári református Nőszövetség segélyalapját gyarapította. Az előadások bővebb ismertetésére köv. számunkban térünk ki.

A somkerekli református egyházközség mult év november 2-án avatta fel újonnan restaurált 700 éves templomát. Hittestvéreink tudatában vannak, hogy mit jelent nekünk a templom és az iskola, mert a templom megújítását megelőzőleg 200,000 leun felül összeggel új református felekezeti iskolát is életre hívtak.

A szilágymegyei tanfelügyelőség 8924—9330. sz. intézkedésével elrendelte, a már több ízben sikeres román-nyelv vizsgát tett tanítóink mellé, — azon ürügygel, hogy nem bírják megfelelően a román nyelvet, — egy román segédtanerőnek az alkalmazását. Ezeket a segédtanerőket a magyar tanítóinknak kell fizetniük és pedig az amugy is silány fizetésükből, 3000 leuval havonként. — Szegény magyar tanítóink segéderőt kapnak és pedig 18—20 éves a tanítóképzőből most kikerült, fiatal lányokat, akiket így akarnak kenyérhez juttatni. Az intellektualis pályákon való erőszakolt több termelés most kezdi megbosszulni magát.

Az andrásfalvi (Órománia) református Hittestvéreink kegyzereket ajándékoztak a moreni (Órománia) református gyülekezeteknek. Miután még hiányzik egy kehely és a keresztlői edények, a moreni fiatal, fáradságot nem ismerővel lelkész kéréssel fordul egyházközségeinkhez, mágnásokhoz, hogy jöjjenek segítségükre ennek az élni akaró kis gyülekezetnek és ajándékozzák meg a kicsiny, de lelkes idegenbe szakadt véreinket a még hiányzó kegyzerekkel.

A cseh fennhatóság alá került dunáninneni ref. egyházkerület mult évi nov. 26-án Balogh Elemér református püspök elnöklété alatt Pozsonpban, míg a Kárpátaljai református egyházkerület Bartók Béla ref. püspök elnöklété alatt mult év dec. 9-én Beregszászon tartotta meg élénk érdeklődés mellett a szokásos évi közgyűlést.

Dr. Ravasz László ref. püspök folyó évi január hó 10-én meglátogatta Bécsbe szakadt magyar református Hittestvéreinket. Ez alkalommal a bécsi evangélikus templomban részükre istentiszteletet, míg a Collegium Hungarumban előadást tartott.

Budapesten a Kálvin-téri református templom perselyében december hóban egy női jegygyűrűt találtak.

Dr. Antal Géza református püspök a gyermektanítató lelkész és tanítósülők terheinek könnyítése céljából 1000 Pengőt (kb. 30.000 lei) adományozott a pápai főiskola, a pápai nőnevelő intéze, a csurgói reálgimnázium és a kaposvári nőnevelő intézet részére.

A Dunamelléki Református Egyházkerület legutóbb tartott közgyűlési határozata szerint az egyházakban működő egyesületek megalakítását a presbiteriumokon és fokozatos egyházi hatóságokon keresztül lehet csak megvalósítani s ténykedésük a presbiterium felügyelet alá tartozik.

Benedek Péter festőművész után, aki egyszerű napszámosból küzdötte fel magát Isten áldotta tehetségénél fogva neves festőművésszé és akinek a festményeit külföldön is igen előnyösen ismerik — egy másik magyar Testvérünk bukkant elő, de ez nem festő, hanem író. Szabó Pál-nak hívják, Biharugrai ref. parasztember, napszámos munkával és falusi kőműves mesterséggel keresi a kenyeret. Az írás mesterségét ezelőtt három esztendővel kezdte meg. Ma már egy teljesen önálló regénnyel jelent meg a budapesti könyvpiacra. Címe: **Emberek**. A bírálókat a legnagyobb elismerés hangján írták Szabó Pál legújabb munkájáról.

A Lanchester Pa-ban (Amerika) tanuló magyar diákok Széchenyi Társasága decemberi gyűlésén kegyelettel adózott Szabolcska Mihály emlékének.

A manchesteri (Anglia) rendőrbíróság nagy érdeklődés között tárgyalta a város egyik tanácsosának a „bűnügyét”, akit saját fivére jelentett fel egy 1677. évi törvény alapján, mert vasárnap nem ment templomba.

Mután a Feljelentő nem egyezett bele, hogy az ügy az egyházi bírósághoz tétessék át, a bírő a mulasztót megintette és ezután rövid beszédben figyelmeztette és lelkére kötötte, hogy máskor vasárnap ne mulassza el a templombajárást.

Magyarországon a Pénzügyminiszter egyik parlamenti beszédjében kijelentette, hogy mindenki, akinek a magyar bürokrácia egyszerűsítése, az adminisztráció okos és céltudatos megváltoztatása és általában az állami igazgatás egyszerűbbé tétele tekintetében okos ötlete vagy elgondolása van, — jelentkezék. E célra az állami költségvetésbe 40.000 Pengőt (1,200.000 lei) fel is vett.

E felhívásra körülbelül 35—40 olyan ötletet, tervet nyújtottak be a pénzügyi kormányhoz, amelyek az állami igazgatás különböző ágazatát tartják megreformálni. És hogy a beküldött tervek komolyan veendőek, onnan is látszik, hogy már egy pár ilyen beküldött elgondolást meg is valósítottak és még több vár elfogadásra és a gyakorlati életbe való átültetésre. Ezeknek a terveknek a kimódolói kinebb-nagyobb díjakat már meg is kaptak.

Az uca-busteni (Órománia) református társaságházközségben örvendetes lelki élet indult meg. Templom és imaház hiányában az istentiszteletet az ottan levő papirgyár egyik helyiségében tartják meg, ezenkívül rendszeres vasárnapi iskolai tanítások is folynak. A megalakult ref. Nőszövetség már a karácsonyi ünnepek alkalmával is áldozatos munkájával nagyban hozzájárult az egyházi élet szintjének az emeléséhez.

Az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület tulajdonát képező és a gróf Kuun Kocsárd által alapított algyógyi székely földműves iskolát a legfőbb agrárbizottság, annak egész területével elvette és csak az alapító gróf Kuun Kocsárd sírját hagyta meg az EMKE tulajdonába, hogy azt gondozhassa.

A bukaresti Pénzügyminisztérium mellé beosztott Közállamadóssági hivatal legújabb statisztikája szerint Románia hat milliárd kamatot fizet az állam által felvett külföldi tőke után évenként, vagyis naponta tizennyolcmillió leit.

Borsod vármegye törvényhatósági közgyűlése felirattal fordult a magyar kormányhoz, hogy rendelje el, miként az italmérések szombaton délután hat órától hétfő reggel hat óráig, zárva legyenek.

A dunamelléki református Egyházkerület megállapította, hogy a segédlelkész havi készpénzfizetése, — az ellátáson kívül, — 56 pengőnél kevesebb nem lehet.

Hollandiában, — ahol a Keresztyén Ifjúsági Egyesületi mozgalom a múlt évben ünnepelte meg 75 éves évfordulóját, — 1195 KIE, egyesületben 17 ezer fiatalember és 12 ezer fiú végzi Istentől irányított és eléggé nem értékelhető munkáját.

Tokió-l (Japán fővárosa) Keresztyén Ifjúsági Egyesület múlt év október hó 17—19. napjain ünnepelte meg fennállásának 50 éves jubileumát.

Az erdőbürti (Magyarország) evangélikus Keresztyén Ifjúsági Egyesület ifjúsága házról-házra járva, a könyves-tarisznyájukban mintegy 80 kg. búzát gyűjtött össze az evangélikus földműves ifjúság közötti munka költségeinek a fedezésére.

A kárpátaljai református Egyházkerület egyik egyházközségének Asszonykőre elhatározta, hogy a berekai árvaház részére szarított leveletész-tát küld. Mindenik tag a maga részét elkészítette. Összegyűjtötték és közösen beküldték az Árváknak. Még kellene mi is próbáljuk hasonló adományozások beindítását a szászvárosi Árvaház részére.

Románia Kultuskormány belgiumi mintára, ezelőtt nyolc évvel 1400 szakoktatói állást rendszerezett, hogy ezek az oktatók a gyermekeket az elemi oktatás általános alapismeretei mellett, szakoktatásban is részesítsék.

E rendszeresítéssel kapcsolatban betöltötték a „szakoktatói” állásokat. Ahány pártember és protekciós kovács, cipész, asztalos stb. volt, mind álláshoz jutott. Ezek a kinevezettek legtöbb esetben még írni, olvasni sem tudtak, de azért névjegyükön foglalkozásukat „p r o f e s s z o r” címmel jelölték meg.

Most, midőn belátták, hogy ezek az így kinevezett egyének a kívánt célt nem szolgálták, az 1400 állást az 1931. évi költségvetésből törölték.

Királydarócon karácsony estvén a szépen kiépített templomban a gyülekezet buzgósága tiszta szívvel, alázatos lelket vitt a Jézus elé. A nagy öröm: az Ige hirdetése után a református Nőszövetség az állami iskolába járó 67 református tanköteles gyermekeket irkával, írószerrrel látta el. Lelkészkérte a gyermekeket, hogy az irkát írják tele a bibliából és a Zsoltár-énekeskönyvből. Ha az ajándék értéke nagy is, de mint szívből jövő — hiszünk — kedves az Isten előtt.

Szerkesztői üzenetek.

Dr. G. S. Khf. Kiadóhivatalhoz intézett nagybecsű levelét a Szerkesztőség vette át. Azonnal intézkedtünk, hogy a hibás címzést kijavítsák. A címkörságnak mi is ellenségei vagyunk, tehát nem emnek a betegségnek a szolgálata, hanem az elnézés az oka a helytelen címzésnek.

H. J. A cikkeket megkaptam. Nagyon szépen köszönöm. Testvéri üdvözléssel.

M. K. A Roska könyvét: „Néprajzi feladatok Erdélyben”, jövő számunkban ismertetni fogjuk.

Cs. O. Leveledet, nagy köszönettel, vettem. A megígért cikkekre várok, nem sürgettem, de a türelmes várakozás idejét, kérlek, rövidítsd meg, amennyire lehet.

Cs. S. Bp. A 2400 leit, hálás köszönettel, megkaptam és rendeltetési helyére juttattam. Amint lehetséges lesz, levelet fogok írni.

Törvénytervezet a jugoszláv királysági református keresztyén egyház szervezetéről és kormányzásáról.

A Törvénytervezet három részből áll. I. rész: A református keresztyén egyház, II. rész: Az egyház szervezetéről és kormányzásáról, a III. rész: Az egyházi biráskodásról. — Az első rész csupa olyan dogmatikai és etikai elvi kérdésekkel foglalkozik, amelyekkel szemben való állásfoglalásunktól függ a különböző egyházi tevékenységek megítélése. Erről a részről sokan úgy vélekednek, hogy nem Törvénykönyvbe való. Ez az álláspont azonban csak akkor igaz, ha az egyházat csak közjogi, vagy csak társadalmi, vagy csak adminisztrációs közösségnek tekintjük. Ha azonban az egyházat a Krisztus testének, az elválasztottak, a kihivottak (ekklésia) közösségének nézzük, akkor eszik ez a kifogás. *A jugoszláv református egyház ezzel a Törvénytervezettel példát ad minden keresztyén egyháznak, hogy az egyház szervezetét és tevékenységeit nem szabad csak jursztikus szempontból nézni, hanem elsősorban teológiai szempontból kell azt nézni.* — Nem hallgathatunk el azonban épen ez utóbbi szempontból néhány nem pontos szövegezést. Így az 1. §-ban ehelyett az egyház „a Szentírásban hívőknek egysége”, helyesebb ez: A református keresztyén egyház Istennek a Szentírásban hangzó Igéjében hívők egysége. A 7. §-ban, ehelyett: Isten ígéje alatt értjük az ó- és újtestamentomi teljes Szentírás kanonai iratait, helyesebb ez: Isten Igéje alatt értjük Istennek az Ó- és Újtestamentomban, mint a teljes Szentírás kanonikus irataiban hangzó saját beszédét. Ellenben nagyon helyes és példaadásra kötelező, hogy a 8. §-ban felsorolja a hitvallási iratok között az u. n. ökumenikus zsinatok hitvallásait, továbbá 12. §-ban határozottan megállapítja, hogy az igehirdetésnek olyannak kell lennie, hogy abból a hívő az Istennek akaratát és ne az igehirdető saját egyéni véleményét értse meg. Ezeken kívül sok olyan elvi megállapítást tartalmaz ez az első rész, amelyeknek messzemenő gyakorlati következményei vannak. Így a 21. §, amely megállapítja, hogy csak az olyan keresztséget ismeri el érvényesnek, amely vizzel és a Szentháromság Istennek nevében történt. A 28. az Urvacsorát a rendes istentisztelethez és a templomhoz köti, csak a

beteg urvacsorázását engedi meg másutt és ott is csak közösségben. A 36. §. szerint az elváltak új házasságot csak akkor köthetnek, ha az előző házasság *egyházi bíróság által is törvényesen felhontatott.* Az eskütételek (katonáké is) a 38. §. szerint csak templomban történhetik, amelyet istentisztelettel kapcsolatosan kell végezni. (Itt helytelen fogalmazás „istentiszteleti jelleggel” végzendő.) A 39. §. szerint istentiszteleteken csak az egyház által elfogadott bibliafordítás és szertartási könyv használható csupán.

A keresztyén sajtóval foglalkozva, megállapítja, hogy az egyház a sajtótudósítást szervezze meg és állítsa az egyház szolgálatába (56. §.). Nagy elismeréssel kell kiemelni, hogy a 87—89. §§-ok nagy gondot fordítanak a lelkészek, lévíták és tanítók tudományos teológiai és pedagógiai továbbképzéséről. — Állapítsuk meg, hogy erre különösen nagy szükség van minden ország református egyházaiban szolgáló lekipásztoroknak, mert máholnap odajutunk, hogy papjaink egyik része mindenhez ért, csak a saját dolgaihoz nem, mindenféle műveltsége van, csupán a teológiai műveltsége hiányzik.

Figyelemreméltó, hogy a 159. §. a presbiterium hatáskörébe eső feladatok között első helyen emeli ki, hogy ügyeljen *a tan tisztaságára.*

A gyakorlati rész további ismertetését ezuttal mellőzzük, csupán azt emeljük még ki, hogy az egyházfegyelem és a biráskodás gyakorlatát nagyon szerencsés módon oldja meg a tervezet.

Az egész munkálut arról tesz bizonyosságot, hogy annak alkotói öntudatos református keresztyén emberek voltak.

T. S.

Szerezzünk előfizetőket!

Minél többen csoportosulunk,
annál erősebbek vagyunk és
annál többet tudunk adni!

Az ötödik theológus konferencia.

Február hó 3—7. napjain rendezte a Kolozsvári Ref Theol. Fakultás ötödik konferenciáját Kolozsváron. Nagy érdeklődés mellett, élénk vitatkozások, eszmecserék között folyt le e konferencia s különös díszet kölcsönzött neki két tény: egyik hogy Magyarország theologiai Akadémiái közül meghívásunkra három: a bpesti, sárospataki és pápai theol. Akadémia képviseltette magát több kiküldöttel. A másik, hogy felkérésünkre *dr. Orest Bucevski*, a gör. keleti theol. Akadémia-sythematika profesz-

Az első nap első konferenciáját Mak-say professzor „A theologiai hallgató életstylusa“ c. előadása vezette be, melyben az előadó kimutatta Ignatius szavain: keresztényiségünkhöz méltóan kell élnünk“ kezdve, azokat a feltételeket, melyekhez a társadalmi érintkezésben, öltözködésben, modorban a theol. hallgató életstylusa kötve van. Élénk megbeszélés folyt a szellemes előadás után. Délben *dr. Makkai* püspök tartott előadást: „A református egyház misztiója, szerepe az erdélyi magyar élet fenn-

A konferencia résztvevői.

szora tartott mélyenjáró előadást konferenciánkon a gör. keleti egyház dogmatikai alapvonalairól, Nem kell különösebben kommentálnunk e két fontos tény, hiszen maguktól beszélnek. Egyfelől a magyarországi református theologiai Akadémiákkal való testvéri viszonyt mélyítette e találkozás, másfelől a román egyházhoz való közeledésünk kifejezte, hogy milyen fontosságot tulajdonítunk a tudományos együttműködésnek. S az a tény, hogy *Bucevski* professzor előadását a két Fakultás hallgatói a padokban *egymás mellett* ülve hallgatták végig; s az, hogy a két Fakultás professzorai *együtt* ültek az előadó mellett az emelvényen, mutatta, hogy kölcsönös közeledés jegyében folyt le e konferencia.

tartásában“ címmel. A nagy gonddal felépített előadásban kimutatta az előadó, hogy az erdélyi református egyház tudja a magyarságot fenntartó kultúrmunkát leginkább keresztül vinni, sőt ebben a munkában egyedül őt illeti meg a vezető szerep, hiszen őt köti legkevesebb érdek, s ő lehet bármilyen exponált helyzetben is leginkább magyar. Ebben nemcsak a számbeli többsége, hanem tradíciói, speciális magyar feladatai is támogatják. Délután *Csete István*, theol. hallgató vezette be a konferenciát, melynek tárgya az lett volna, hogy hogyan dolgozhatik a professzor tudományosan a hallgatóval együtt, azonban a hozzászólások más térre, inkább a praktikus térre, órarendi nehézségekre vitték át a témát, melyet pedig az előadó külföldi

tapasztalatai alapján is jól megfogalmazva adott elő. Kiemelkedő eseménye volt a konferenciának a második napon *dr. Tavaszy* Sándor igazgató előadása, melyet „A szociális és gazdasági törekvések theologiai megítélése” cím alatt tartott meg. Az előadás, — mely a kommunizmus, szociálizmus baloldali munkáinak „velőkgig menő” tanulmányozása alapján készült s amelyet egész terjedelmében olvasóink megismerhetnek, mert nemsokára füzet alakjában megjelenik, azonkívül a K. V. más helyen közölt cikkeink alapján is betekinthetünk e téma univerzális katasztrófális jelentőségébe, — különösen a theologiai hallgatók között egyre jobban, egyre gyakrabban felmerülő szociális érdeklődés miatt, a hallgatóság egyenes kérésére mutatott rá a téma theologiai megítélésére s a kétésfél-órás fejtegetése az előadónak nemcsak igaz jártasságot, de egyszersmind a legmeszszebbmenő elfogulatlanságot is árult el. A hallgatóság köszönetét e sorok írója ezuton is tolmácsolja. — Délután *gróf Bethlen* László, erdélyi magyar kulturális életünk kiváló harcosa, a szövetségi élet, speciális-tája tartott konferenciát „A lelkipásztor szerepe a falu szövetségi életében” címen. Maga az előadás is, de különösen azok az exakt válaszadások, melyek az előadó a feltett kérdésekre azonnal adott, bizonyosságát adták, hogy ebben a kérdésben is a legméltóbb előadó szolgált erdélyi magyar életünknek. — A harmadik napon *Vajda* Gáspár, angyalosi lelkipásztor vezette be a konferenciát, melynek témája „A lelkipásztor szociális kötelességei” volt. Erre az előadásra is ugyanaz áll, mint a fentire, mert itt is az értékbeli hangsúly a válaszadásokon nyugszik, melyeket az előadó praxisa alapján mondott a feltett kérdésekre. — Délben *Bucevski* professzor tartotta meg említett előadását e sorok írójának magyar tolmácsolásával. Az előadás egész terjedelmében AZ ÚT egyik közelebbi számában fog megjelenni. — Délután *Roska* Márton, egyetemi magántanár: „Néprajzi feladatok Erdélyben” című könyvét ismertette, melynek kulturális jelentőségéről a K. V. egyik közelebbi száma fog megemlékezni. A 4. napon *dr. Gönczy* Lajos prof. vezette be „A hivatásra való önévelés” témájú megbeszélést, melyen különösen kihangsúlyozta, hogy melyek azok a feltételek és kötelességek, melyeket ez önévelésben egymásiránt tennünk kell. Délben *dr. Imre* Lajos tartott előadást: „Az ifjúság új világnézete” címmel és a magyar irodalomban egyedülálló szakértelemmel boncolta e témát, reámutatva azon okokra is, melyek az ifjúság új világnézetét motiválják. Az ötödik napon *Tőkés*

Tibor, körösfői lelkipásztor vezette be konferenciáját „A lelkipásztor kötelességei a népművészetek irányában” címmel. A bevezetésben az előadó, mint aki Kalotaszeg lelkésze, a népkultúra áldásait mutatta fel, a dalkultúra, a népviseletek, építkezések erkölcsi és gazdasági jelentőségét hangsúlyozva és a lelkész generációtól szeretet és megértést, biztatást és támogatást kért népünk művészetét illetőleg. Az előadás egyébként „Az Út”-ban teljes terjedelmében meg fog jelenni. — Délben *Vásárhelyi* János püspökhelyettes tartott előadást „A szórványgondozás kérdéséről.” Az előadó kifejtette, hogy egyházunk nem tesz ebből a szempontból eléggé eleget feladatának, a theologiai hallgatókra is nagy feladat vár e téren. Az előadás a maga terjedelmében a Szemlében jelenik meg s csupán e helyen azt kívánom megjegyezni, amint ezt hivatalos jelentésemben az illetékes forumoknál is megteszek, hogy a theologiai hallgatók a legnagyobb buzgósággal karolták fel a szórványok gondozását, hiszen már évekkel ezelőtt volt egy konferenciai határozat, mely kötelezi a hallgatóságot arra, hogy vakációban a lelkésznek ajánlja fel szolgálatait s különösen a szórványok gondozásában fejtsen ki tevékenységet. A tavaly a belmissziói előadó aa.-nak meg is jelent egy felhívása a nt. esperesi hivatalokhoz, melyben felkéri őket arra, hogy az esetleges szórványaik gondozási igényét jelentsék be, azonban mindössze négy válasz érkezett s így az ifjúság, hiában akart, nem tudott olyan tevékenységet e téren kifejteni, amilyen erejétől tellett volna. Délután záró konferencia tartatott, melyen *Tavaszy* igazgató, *Bárócz* János ifj. egyesületi elnök szögezték le a konferencia pozitív eredményeit, kifejezést adva annak az óhajnak, hogy a M. o.-i theologiókkal való testvéri együttműködés kiépítésére igen előnyös volna a hallgató-csere keresztülvitele, mely iránt az illetékes fórumok hamarosan meg is teszik a lépéseket. A konferencia felejthetetlen hatással zárult *Dr. Nagy* Géza professzor záróáhitásával, mely Istennek való hálaadás jegyében hangzott el.

Álljon itt végül az Ige izenete: *Légy erős, sőt legyünk bátrak mindnyájan a mi népünkért és a mi Istenünk városaiért. Az Úr pedig cselekedje azt, ami neki tetszik.* (I. Krónika, 19, 13.)

Nagy József.

Jelen a jövőért.*

Megnehezült az idők járása felettünk. A béke tizenharmadik évében nyakunkba szakadt a nyomorúság, a nincstelenség úgy annyira, hogy létünk, fennmaradásunk veszélyeztetve van. Síralmasan nyomasztó gazdasági helyzetünkben még az a vigasztalásunk sem lehet, hogy faji kultúránk szabadon fejlődhetik, s legalább e téren fajunkat nem fenyegeti veszély. Egyházi, iskolai célokat szolgáló alapjaink elvették, önerőnkől, a társadalom, a nép áldozatkészségéből tartjuk fenn — úgy ahogy — egyházainkat, iskoláinkat. De ennek dacára beállott az a szomorú helyzet, hogy hitvallásos elemi iskoláink egy részét fel kell adnunk, kevés főiskolánk közül pedig le kell építenünk olyanokat, melyek a múltban is bástyái voltak egyházunknak, faji kultúránknak.

A jelenlegi adott viszonyok között jöhetnek népünk teherbíró képessége elérte a végső határt, elég szépen nyilvánul meg a társadalom áldozatkészsége. Így a jelent legalább egyelőre biztosítottak tekinthetjük, jövőnk és a jövőre való kilátásaink teljesen bizonytalanok. Epen ezért nekünk, a jelen fiainak, kik Isten, a történelem és dicső őseink szelleme előtt felelősek vagyunk a jövőért, meg kell találnunk a módját a jövő megalapozásának.

Ennek lehetőségét és mibenlétét az alábbiakban világitjuk meg.

Igen sokan vannak, akik szeretnék egy szerényebb alapítvány által nevüket megörökíteni, de erre az anyagi erők hiányában képtelenek. Az ilyen lelkes magyar testvéreinknek nyújt módot erre a „Minerva“ Biztosító Intézet az által, hogy csekély évi díj ellenében 20 évi időtartamra életbiztosításokat köt az ezt akarókkal, olyan formán, hogy valaki pl. egy 10.000 lejes alapítványt óhajt tenni, mely összeg halála esetén azonnal, vagy a kitűzött 20 év elérésekor kifizettetik. Ha az illető alapítványt tevő eléri a 20 évet, készpénzben kezéhez kap egy tekintélyes összeget, s mégis halálesetre díjmentesen biztosítva marad 10.000.— leire, mely mint nevét megörökítő alapítvány lesz halálakor az általa megjelölt iskolának, vagy egyháznak kifizetve.

Közelebbi felvilágosítások minden egyházközség lelkészi hivatalában nyerhetők.

Magyar Testvéreink! Adva van a lehetőség fajunk, egyházunk, iskoláink jövőjének megmentésére. Akiben él még az ősök áldozatos szelleme, siessen alapítványi szándékát papjánál bejelenteni. Mutassuk meg, hogy élünk, hogy élni fogunk, mert élni akarunk! Mutassuk meg a nagyvilágnak, hogy „csak nem fajult el még a székely vér“.

Béldeky K. Sándor.

Kérjük egyházi lapjainkat, vegyék át ezt a cikket.
Szerk.

Levél Afrikából.

(Az alábbiakban részleteket közlünk Wiegräbe Pál aranyparti (Gold Coast, Afrika) német misszionárusnak H. J.-hez intézett leveléből. Bár magánlevélről van szó, e részletek általános érdeklődésre tarthatnak számot részint az ottani helyzetet, részint a mi külmisziói törekvéseinket illetőleg.)

Az Aranypart az egyetlen afrikai missziómező, ahol a brit és német misszionáriusok együtt dolgoznak a háború óta.

*A levél 1930. november 14.-én kelt Amedzofe-ben.)

„...Nagy örömmel olvastam, hogy a magyar egyház is rendszeres külmisziói munka beindításán fáradozik, noha már egy misszionáriusról tudok, aki Tibetben járt annakidején, mint Ön egyszer nekem elmesélte.* A misszió az életnek a jele egy egyházban. Ezt — bár lehet és kell is érte az embernek imádkoznia — nem lehet emberi akarattal felébreszteni. A nehéz években, amiken átment egyházuk a múltban, bizonyára elég gondja volt önmagával, saját javainak mentésével, de a misszió órájának is el kell jönnie egyszer benne. Mert olyan félelmetesen sok teendő vár e tekintetben az egyházra az egész világon.

A jövő héten megérkezik a feleségem is. Ő öt hónappal tovább maradt Európában szabadságon, mint én, hogy a kicsinyünket dajkálhassa. Gyermeünk (az egyetlen) most ottmarad (Az Aranypart európai gyermekek számára nagyon egészségtelen. Ford.) egy gyermekét-vesztett fiatal lelkész-párnál; ők fogják egy darabig nevelni. Mégis örvendek legalább annak, hogy nem leszek tovább is egyedül a családból.

Az én munkám most a missziói iskolák felügyelete. Mihelyt azonban valamelyik misszionárius-társam történetesen megbetegszik, vagy hazautazik, ismét átveszem a theologiai oktatást a mi bennszülött ifjú szeminaristáink között.

Ezidőszerint egy hegyen lakom, 700 méter magasságban. Itt nem olyan elviselhetetlen a hőség (november közepén!), mint a völgyben.

Az Ön munkája odahaza egészen más, mint az enyém, de a cél ugyanaz. Ránk, keresztényekre talál a német Moltke generális mondanása: Szétszórva menetelni, de az ellenséget egyesülve verni.

Az Ön munkája is missziói munka...“

Körösi Csoma Sándorra gondol, de nem jól emlékszik, mert Körösit nem a Krisztus missziói parancsa, hanem az ősmagyarok felkutatásának vágya vitte Tibetbe. Molnár Máriáról tud a levélíró, de őt már az új magyar missziói törekvésekhez számítja. (Fordította.)

A magyarországi református egyház és intézményei.

I. Közlemény.

A Magyarországi Református Egyház Egyetemes konventje. Bpest, Abonyi-út 21.

Egyházkerületek

1. Dunamelléki Egyházkerület. Hét egyházmegyével.
2. Dunántúli Egyházkerület. Hét egyházmegyével.
3. Tiszáninneni Egyházkerület. Öt egyházmegyével.
4. Tiszántúli Egyházkerület. Tizenegy egyházmegyével.

Tanintézetek:

Főiskolák.

1. A Dunamelléki Református Egyházkerület Theológiai Akadémiája, Budapest.
2. Pápai református főiskola.
3. Sárospataki református főiskola. A jogakadémia megszűnése óta itten van: a) Theol. Akadémia; b) Főgimnázium és c) Tanítóképző intézet. E Főiskolának van nyomdája és könyvkereskedése is.
4. A. debreceni Tisza István Tudomány egyetem.
5. A kecskeméti Egyetemes Református Jogakadémia.

Középiskolák:

Gimnáziumok.

1. Budapest: Budapesti Református Gimnázium.
2. Békés: Reálgimnázium.
3. Csurgó: Reálgimnázium.
4. Debreczen: Gimnázium.
5. Gyöngyös: Négyosztályú reálgimnázium.
6. Hajdúbozsörmeny: Bocskay Reálgimnázium.
7. Hódmezővásárhely: Humanisztikus gimnázium.
8. Karcag: Reálgimnázium.
9. Kecskemét: Reálgimnázium.
10. Kiskunhalas: Reálgimnázium.
11. Kisujszállás: Reálgimnázium.
12. Kunszentmiklós: Reálgimnázium.
13. Mezőtúr: Reálgimnázium. A múlt évben ünnepelte meg alapításának 400 éves évfordulóját.
14. Miskolc: Reálgimnázium.
15. Nagykőrös: Humanisztikus gimnázium.
16. Pápa: Főgimnázium.
17. Sárospatak: Főgimnázium.

Leánygimnáziumok és liceumok.

1. Budapest: Baár Madas-leányliceum és nevelő intézet. Internatussal.
2. Debreczen: Református leánygimnázium. Internatussal.
3. Kecskemét: Református leánygimnázium. Internatussal.
4. Miskolc: Református leánygimnázium.

Tanító- és tanítóképző intézetek:

1. Debreczen: Tanítóképző intézet. Internatussal.
2. Debreczen: Tanítóképző intézet. Internatussal.
3. Nagykőrös: Tanítóképző intézet. Internatussal.
4. Pápa: A dunántúli Református Egyházkerület nevelő intézete. (Elemi, polgári iskola és tanítóképző intézet. Internatussal.)

Polgári iskolák:

1. Budapest: Skót polgári iskola. Vörösmarty-út 49. szám alatt.
2. Budapest: Ref. Egyház Skót Elemi és Polgári Leányiskolája és továbbképző tanfolyama. Vörösmarty-út 49. szám alatt.
3. Berettyóújfalú: Polgári Leányiskola.
4. Debreczen: Polgári Leányiskola. Internatussal.
5. Dunavecse: Polgári Fiú- és Leányiskola.
6. Hajdúbozsörmeny: Polgári Leányiskola.
7. Kiskunhalas: Polgári Leányiskola.
8. Makó: Polgári Fiúiskola.
9. Nagykőrös: Polgári Fiúiskola.
10. Nyiregyháza: Polgári Leányiskola.
11. Pápa: Polgári Leányiskola.
12. Pécs: Polgári Leányiskola.
13. Szentendre: Polgári Fiú- és Leányiskola. (Fiú- és leányinternatussal.)

(Folyt. köv.)

Kolozsvárt a Rudolf-utcai református elemi iskola tanító-testülete, valamint összes növendékei szép műsoros ünnepség között, őszinte tisztelettel és ragaszkodással köszöntötték az iskola igazgatóját: Kovács Jánost az elmúlt év december 26-án, 43 éves tanítói működése alkalmából. Nevezett 1887. év óta működik megszakítás nélkül ennél a felekezeti iskolánál és még ma is fáradhatatlan küzdő harcosa egyházi életünknek.

A Reformed Church in the U. S. (Amerika). Nyugati Magyar Egyházmegyéjének két részre való osztásával alakult új egyházmegyéje, a Magyar Sion egyházmegye múlt év december 9-én tartotta meg alakuló gyűlését. E ténykedés folytán életbe lépett az Amerikai Magyar Református egyházak új alkotása.

A Szegedi Protestáns Lelkészek Társasága legutolsó ülésén többek között egy igen érdekes kérdés került szőnyegre és széles körű megbeszélésre adott alkalmat. „Mily benyomásai maradtak a középiskolai tanulmányokról, tanárokról, tanulási és nevelési rendszerről, a középiskolai hitoktatásról, hitoktatókról, hittankönyvekről és a vallástanítás anyagáról a főiskolai és egyetemi hallgatóknak?”

Az inacsfai (Baranyamegye) ref. egyházközség Asszonykőre összegyűjtött egy hatalmas csomagra való tisztított baromfit, szárított levestesztát, gyümölcsöt stb. és mindezt elküldötte, testvéri együttérzés jeléül a Protestáns Diákmenza címére Budapestre.

Dr. Antal Géza dunántúli református püspök, mint a Petőfi Társaság tiszteletbeli tagja, múlt év december 14-én tartotta meg székfoglaló előadását a „Fenségesről” címen.

A sárospataki református Főiskola konviktusának hűsszükségletét újabban házilag látják el. — Ugyanis györgyartlói birtokáról a teljesen feljavított állapotok saját mérsárosával vágatja le és az így kapott húsmennyiséget a modernül berendezett hűtőkészülékben helyezi el, az elhasználásig.

Az elmúlt év folyamán a kínai bolsevista rablók négy báseli misszionáriust elhurcoltak. Ezek közül kettőt hosszas tárgyalások után, gyógyszeres formájában fizetett váltságdíj ellenében, szabadon engedtek. A másik kettőről azonban hónapokon keresztül nem lehetett semmit sem tudni. Végre múlt év december 15-én Honkongból Basalbe sürgöny érkezett, melyben az állott, hogy a két misszionárius 16 hónapi rabság után megszabadult és pedig a kínai csapatok közbelépése folytán. Mindkettő súlyos betegséget kapott a fogságban, most haza szállítják őket, hogy visszaszerezzék egészségüket.

Kínai misszió Szövetség 1918-ban alakult tisztán kínai keresztyének részvételével. Húsz tagból álló intéző bizottsága havonként ülést tart. A missziói munkát Jünan-ban kezdték meg, de most már Mandzsuriában és Kína egyéb részeiben, sőt Kínán kívül Turkesztánban és Singapurban is folytatnak missziót.

Dr. Révész Imre volt debreczeni-református lelkész helyére 2927 szavazattal Papp Imre debreczeni vallástanító-lelkész választották meg Nagy István debreczeni diakonisszaintézeti igazgató-lelkész 2733 szavazatával szemben. A választást megpeticionálták.

Fennállásának 32-ik évfolyamában lépő Amerikai Magyar Reformátusok lapja 1931. jan. 1. számában közli a Reformed Church in The U. S. belső szervezetét.

Ezek szerint fennhatósága alá tartozik négy egyházmegye. És pedig:

1. Keleti Egyházmegye. Amelyhez tartozik 13 anyaegyház, 1 szervezés alatt álló egyház és 2 leányegyház, 14 rendes, 2 segédlelkésszel.

2. Központi Egyházmegye. Ide tartozik 11 anyaegyház, 9 leányegyház, 11 lelkésszel, 1 segédlelkésszel és 3 tanítónővel.

3. Tóparti Egyházmegye. Ehez tartozik 14 anyaegyház, 3 leányegyház, 15 rendes, 1 segédlelkész, 2 nyugalmazott lelkésszel, 2 tanító és 2 tanítónővel.

4. Magyar Sion Egyházmegye. Ide tartozik 11 anyaegyház, 9 lelkész és 1 tanítónővel.

Különböző angol nyelvű egyházegyébe tartozik 6 egyház 5 lelkésszel, 1 tanító és 1 tanítónővel.

Magyarországnak hat hajója járja az oceanokat. Es pedig: „Honvéd“, „Magyar“, „Tátra“, „Tenger“, „Tisza“ és az „Árpád“.

A magyarországi vallásánárok és vallás-tanító-lelkészek Budapesten folyó évi január 20—21. napjain tartották meg konferenciájukat, amelyen rendes adminisztratív ügyeiken kívül szó esett anyagi ügyeikről, úgyszintén egy vallásani vezérkönyv megszerkesztésének a kérdéseiről is. Két minta-tanítás meghallgatása után, az összegyűlt elhatározták, hogy jövőre vándorgyűléseket tartanak és hogy a jövő évi konferenciát Debreczenben tartják meg.

Presbyterian Church In The U. S. A. fennhatósága alá tartozik 28 anyaegyház, 9 leányegyház, több szórvány, 27 lelkésszel, 2 tanárral és 1 tanító-nővel.

Reformed Church In America fennhatósága alá tartozik 4 egyházközség 3 lelkésszel.

South Presbyterian Church fennhatósága alá tartozik egy gyülekezet, egy lelkésszel.

A világ legnagyobb Bibliáját Vajnai Lajos winipegi magyar munkás most készítette el, amelyen hét éven keresztül dolgozott. A könyv szélessége kinyitva 2.5 méter, magassága 1.16 méter, súlya pedig 1094 font. A Biblia 10.000 oldal terjedelmű.

Az Egyesült Államokban 2948 zsidó-keresztény gyülekezet áll fenn, amelyek nagyrészt a városokban találhatnak elhelyezést. Átlag minden 1366 férfi, nő és gyermekre esik egy zsidó-keresztény gyülekezet.

A királyhágómelléki református egyházkerület főgondnokául, az elhunyt Domahidy Elemér helyére — Thury Kálmánt választották meg.

Magvető, a Jugoszláviai református Hittestvéreinknek, havonként egyszer megjelenő egyházi hirdetője, most ünnepelte meg tíz évi fennállásának évfordulóját. Minélünk ez az örvedetes jubeliumi dátum későre jutott tudomásunkra, mert egy idő óta nem kaptuk rendesen a Magvetőt. Ezért megkésve, de őszinte meleg testvéri érzéssel köszöntjük lapársunkat tíz éves jubeliuma alkalmából. Legyen ezután is soha meg nem alkuvó hűséges krónikása az ottan folyó református egyházi életnek és legyen zászló, amely hirdesse magyar Hittestvéreinknek élni akarását a Krisztus által. További működésére Isten áldását kérjük.

Az amerikai református Lelkészegyesület cleve-landi gyűlése 1930. november 13-án a következő határozati javaslatot hozta: „Lelkészegyesületünk tisztelettel javasolja a Ft. és Mélt. Konventnek, az összes hazai egyházkerületeknek és főiskoláknak, valamint az elszakított területek magyar református egyházi hatóságainak és iskoláinak is, hogy az állaluk tovább tanulás céljából Amerikába bocsátott ifjakat itt tartózkodásuk idejére helyezze a részükre segélyt nyújtó amerikai közegyházak egyik vagy másik magyar egyházmezejének, illetőleg a magyar Presbyterian Konferenciájának joghatósága alá s itt tartózkodási idejük beszámítását, nyerendő iskolai bizonyítványuk mellett, az erre felkért s előbb megnevezett egyházi hatóságok hivatalos bizonyítványaitól tegye függővé.“

E határozatnak az indoka az, hogy ismételt esetben előfordult, miként a Reformed vagy a Presbyterian Church anyagi segítségével az ottani főiskolákban tovább tanuló s a hazai egyház egyik vagy másik hatósága által ajánlott ifjak az őket segélyező közegyházakkal, — egyfelől ifjúi, könnyen hevülő lelkesedésük, másfelől az ottani viszonyokkal és komoly érdekekkel ismeretlen voltak, esetleg anyagi érdekük miatt — szembe helyezkedtek.

A dévaványai (Magyarország) református egyházközségében eleddig még nem konfirmált felnőtt egyének, összesen 240 férfi és nő jelentkezett 15—17 éves életkorig, — konfirmálásra és nagy buzgósággal készülnek a tavasszal megtartandó ünnepélyes fogadalmótételre.

A nádudvari presbiterium még folyó évi február hó 4-én meglátogatta a hajdus-zoboszlai presbiteriumot. Ez alkalommal előadást tartottak a presbiteri tisztségről, kötelességeikről és a mai súlyosan nehéz idők parancsolta teendőkről.

Daytoni (Amerika) református egyházközség lelkésze az adventi napok alatt gyülekezetének minden tagját meglátogatta.

Oroszországban nem tudták megakadályozni a Karácsony megünneplését, mert minden tilalom dacára templomok zsufolva voltak.

A debreczeni református egyházközség presbiteriuma folyó évi január 9-én tartott ülésében egyhangú határozattal az egyházi adót, iskolai adóci-mén 10%-al felemelte.

A budapesti református Theol. Akadémia ez évi konferenciáját folyó évi február 10—12. napjain tartotta meg. A konferenciát bevezető urvacsorai is-tentiszteletet: Uray Sándor debreczeni lelkész tar-totta.

Magyarországon egyik somogy megyei község katolikus lakossága, az egyházi adó miatt, át akart térni az evangélikus vallásra. Az evangélikus lelkész az áttérőket nem fogadta el, miután nem lelki szükségéből, hanem anyagi okokból akartak vallást változtatni.

S. Norwalki (Amerika) református egyház, miként a multban, úgy az 1930. évben is megtartotta a „Bibliavasárnapot“. Célja ennek, hogy minél jobban megkedveltesse a Bibliát és terjedését elősegítse.

Marosszentkirályi református egyházközségünk bensőséges szép ünnepély között adta át rendeltetésének folyó évi január hó 18-án, az egyházi munka részére, a hívek áldozatkészségéből épített gyüleke-zeti házát. Felirata: „Evang. református biblíakör.“ „Bennünk pedig Krisztus értelme van.“ (I. Korinthus 2. 16.)

Hollandia királynője, Vilma királynő és Julianna trónörökös uddeli, gorteli és nierseni személyzetüknek ismét kedves karácsonyi ünnepet szereztek. A teaházban karácsonyfát állítottak, melyet Julianna hercegnő néhány hölgy segítségével már előbb izlésesen feldiszfitt. A terem a falu lakóival egészen megtelt, mikor a királyi hölgyek 4 órakor beléptek. A királynő imádkozott (hangosan a saját szavaival) s utána mind együtt karácsonyi énekeket énekeltek, később pedig a hercegnő egy karácsonyi történetet mesélt el. Csokoládéval és süteménnyel ki-nálták meg közben a jelenvoltakat, akik ajándékaikkal, örvendező hangulatban tértek hajlékaikba. — Miután a két fejedelmi hölgy még meleg közvetlen-séggel elbészélgetett vendégeivel egy ideig, a 6 órai vonattal ismét visszautaztak a looi kastélyba.

Budapesten a Református Egyetemes Konvent, Baltazár Dezső református püspök és Balogh Jenő főgondnok elnöklete alatt elnöki tanácsülést tartott, amelyen a református lelkészi karnak a terményárak leromlása folytán bekövetkezett súlyos anyagi helyzetével foglalkozott. Hosszas tanácskozás után úgy határozott, hogy az Egyházkerületeknek a válság enyhítésére nagyobb összegű kölcsönt folyósít, hogy abból a segélyezésre reá szoruló lelkészeket támogassák.

Tárgyalás alá vette ezután többek között, az elnöki tanács azt a szabályrendeletet, melyet az evangélikus egyetemes egyház közgyűlése készített a javadalmas egyházi tisztviselők házasságkötésének szabályozására. E szabályzat szerint az evang. egyházi alkalmazott csakis evangélikus illetve református féllal házasodhat ezután; házasodási szándékát ezentul felettes hatóságának bejelenteni köteles; a frigyét egyházilag is meg kell áldani és gyermekeit egyházának hitelvei szerint tartozik nevelni. Ha válni kénytelen, ezt a körülményt egyházi hatóságának bejelenteni köteles, hogy a békéltetést megki-sérelhessék. Kimondotta az evangélikus egyház azt is, hogy az evangélikus alkalmazottra nézve értelem-szerűen alkalmazzák a jogszabályokat.

Az elnöki tanács megnyugvással vette tudomásul az evangélikus egyház intézkedéseit.

Dr. Ravasz László református püspök folyó évi február 8-án a Kisfaludy Társaság ez évi közgyűlé-sének keretében, mint a Társaság rendes tagja, em-lébeszédet mondott Prohászka Ottokár néhai kath. püspökről.